

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Valstybės biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30/1, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2933, faks. (8 5) 262 5940, el. p. tminfo@tm.lt,
atsisk. sąskaita LT267044060000269484 AB SEB bankas, banko kodas 70440.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos apeliaciniam teismui
Lietuvos apygardų teismams
Lietuvos miestų ir rajonų apylinkių teismams

2008-11- Nr.

DĖL DOKUMENTŲ ĮTEIKIMO TVARKOS CIVILINĖSE BYLOSE PAGAL ES TEISĘ

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija 2004-04-30 aplinkraščiu Nr. (1.13.)-7R-2710 (aplinkraštis skelbiamas Teisingumo ministerijos interneto puslapyje, adresu: <http://www.tm.lt/>, nuorodos: Bendradarbiavimas/Teisinis bendradarbiavimas pagal ES teisę/Civilinės bylos/Bendra informacija) Lietuvos teismams pateikė informaciją apie teisinio bendradarbiavimo tvarką civilinėse bylose pagal Europos Sąjungos teisę, tame tarpe ir pagal 2000 m. gegužės 29 d. Tarybos Reglamentą dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo valstybėse narėse (EB) Nr. 1348/2000.

Šiame rašte Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, būdama centrinė institucija teisinio bendradarbiavimo civilinėse bylose srityje, teikia atnaujintą informaciją apie dokumentų įteikimo tvarką Europos Sąjungos valstybėse narėse.

Kaip žinia, Tarybos Reglamentui (EB) Nr. 1348/2000 nuo 2004 m. gegužės 1 d. įsigaliojus ir Lietuvai, jis buvo visa apimtimi pradėtas taikyti teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse ir komercinėse bylose įteikimui Europos Sąjungos valstybėse narėse. 2005 metais Europos Komisija atliko tyrimą dėl praktinio reglamento taikymo bei nustatė, kad nors nuo reglamento taikymo pradžios dokumentų perdavimas ir įteikimas iš esmės valstybėse narėse paspartėjo ir pagerėjo, tačiau tam tikrų nuostatų taikymas vis tiek nėra visiškai tinkamo lygio. Todėl buvo pateiktas pasiūlymas dėl šio reglamento panaikinimo ir pakeitimo nauju reglamentu. Europos Komisijos pasiūlymo pagrindu buvo priimtas naujas Europos Sąjungos teisės aktas, kuriuo siekiama toliau gerinti ir paspartinti šio pobūdžio dokumentų perdavimą bei įteikimą valstybėse narėse, supaprastinti tam tikrų reglamento nuostatų taikymą bei padidinti teisinį aiškumą pareiškėjui ir adresatui.

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija pažymi, kad nuo 2008 m. lapkričio 13 d. Lietuvos Respublikos teismai norėdami perduoti ir įteikti dokumentus civilinėse ir komercinėse bylose kurioje nors Europos Sąjungos valstybėje narėje turės remtis 2007 m. gruodžio 28 d. įsigaliojusiu **2007 m. lapkričio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos Reglamentu (EB) Nr. 1393/2007 dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse ir komercinėse bylose įteikimo valstybėse narėse („dokumentų įteikimas“) ir panaikinančiu Tarybos Reglamentą (EB) Nr. 1348/2000.** Šis Reglamentas taikomas nuo **2008 m. lapkričio 13 d.**, išskyrus jo 23 straipsnį, kuris taikomas nuo 2008 m. rugpjūčio 13 d.

Europos Parlamento ir Tarybos Reglamentas (EB) Nr. 1393/2007 yra skelbiamas Europos Sąjungos teisės aktų bazėje (<http://eur-lex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ:L:2007:324:SOM:LT:HTML>), Lietuvos Respublikos Seimo duomenų bazėje (<http://www.lrs.lt>, nuoroda - ES teisės aktai); taip pat šis teisės aktas bus patalpintas Teisingumo ministerijos interneto puslapyje (<http://www.tm.lt/>) specialiai šiai sričiai skirtoje direktorijoje (nuorodos: Bendradarbiavimas/Teisinis bendradarbiavimas pagal ES teisę).

Atkreiptinas dėmesys, kad Europos Parlamento ir Tarybos Reglamentas (EB) Nr. 1393/2007 pakeičia iki šiol galiojusį 2000 m. gegužės 29 d. Tarybos Reglamentą dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo valstybėse narėse (EB) Nr. 1348/2000. Danijos Karalystė 2007 m. lapkričio 20 d. raštu Europos Komisijai pranešė apie savo sprendimą įgyvendinti Europos Parlamento ir Tarybos Reglamentą (EB) Nr. 1393/2007, jis Danijai taikomas nuo reglamento įsigaliojimo dienos.

Atsižvelgdami į tai, kad Lietuvos teismai jau yra pakankamai gerai susipažinę su teisminių ir neteisminių dokumentų įteikimo kitose Europos Sąjungos valstybėse esantiems proceso dalyviams tvarka ir į tai, kad daugelis dokumentų įteikimo nuostatų išliks nepasikeitę, šiame rašte išskirsime ir aptarsime pagrindinius pakeitimus, į kuriuos reikėtų atkreipti dėmesį pradėjus taikyti naująjį Europos Parlamento ir Tarybos Reglamentą Nr. (EB) Nr. 1393/2007.

Pagrindinės naujovės pagal 2007 m. lapkričio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos Reglamentą (EB) Nr. 1393/2007 dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse ir komercinėse bylose įteikimo valstybėse narėse („dokumentų įteikimas“) ir panaikinanti Tarybos Reglamentą (EB) Nr. 1348/2000.

Europos Parlamento ir Tarybos Reglamentas (EB) Nr. 1393/2007 taikymo sritis (1 straipsnis)

Europos Parlamento ir Tarybos Reglamentas (EB) Nr. 1393/2007 taikomas nagrinėjant civilines ir komercines bylas, teisminių ir neteisminių dokumentų perdavimui ir įteikimui kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje.

Nauja nuostata susijusi su taikymo sritimi yra ta, kad šis reglamentas nebus taikomas visų pirma mokesčių, muitų ir administraciniams klausimams arba valstybės atsakomybei už veiksmus ir neveikimą įgyvendinant valstybės valdžią (*acta jure imperii*).

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad kaip ir anksčiau, kai nėra žinomas tikslus gavėjo adresas, reglamentu vadovautis siekiant įteikti dokumentus Europos Sąjungos valstybėje narėje nėra galimybės.

Taip pat norime atkreipti dėmesį, kad Reglamente įvardintomis **perduodančiomis agentūromis** Lietuvoje išlieka visi Lietuvos Respublikos teismai, nagrinėjantys civilines bylas, **gaunančiomis agentūromis** yra Lietuvos Respublikos miestų ir rajonų apylinkių teismai. Primename, kad prašymus dėl dokumentų įteikimo iš užsienio valstybių teismų (ar kitų perduodančių agentūrų) Lietuvos Respublikos apylinkių teismai ir toliau gaus tiesiogiai ir atsakymus siųs taip pat tiesiogiai. Vykdydami šio Europos Parlamento ir Tarybos Reglamentas Nr.1393/2007 jiems priskirtas funkcijas, Lietuvos Respublikos apylinkių teismai veiks nustatytose jų veiklos teritorijose. Pagal reglamento 3 straipsnį **centrine įstaiga** išlieka Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, kuri vykdys šiame straipsnyje numatytas funkcijas.

Dokumentų perdavimas (4 straipsnis)

Šiame straipsnyje naujai suformuluotas reikalavimas dėl priimtinių kalbų pildant reglamento I priede pateiktą prašymo įteikti dokumentus tipinę formą. Vadovaujantis reglamento 4 straipsnio 3

dalimi forma pildoma valstybės narės, į kurią kreipiamasi, oficialia kalba arba, jeigu toje valstybėje narėje yra kelios oficialios kalbos, vietos kurioje turi būti įteiktas dokumentas oficialia kalba arba viena iš jos oficialių kalbų, ar kita tos valstybės narės nurodyta jai priimtina kalba. Kiekviena valstybė gali pasirinkti ir nurodyti *Europos Sąjungos institucijų oficialią kalbą arba kalbas*, kitas nei jos oficiali kalba, kuri ar kurios yra priimtinos formai užpildyti.

Lietuvos Respublika išsiųsdama pranešimą Europos Komisijai nurodė, jog Lietuvai priimtinos kalbos nesikeis; t.y., Lietuvos Respublikos gaunančios agentūros (apylinkių teismai) priims prašymo įteikti dokumentus formą, užpildytą lietuvių, anglų arba prancūzų kalbomis.

Dokumentų įteikimas (7 straipsnis)

Vienas iš pagrindinių šio reglamento tikslų - paspartinti dokumentų perdavimą ir įteikimą, todėl neabejotinai svarbi naujai atsiradusi nuostata reglamento 7 straipsnyje, kur nurodytos būtinos priemonės dokumentų įteikimui užtikrinti bei įvedama prievolė įteikti dokumentus per **vieną mėnesį** po to, kai gaunančioji agentūra gauna dokumentą. Šios priemonės užtikrins bei suteiks daugiau teisinio saugumo tiek pareiškėjui, tiek gavėjui. Dokumentus gaunančioji agentūra (teismas) turėtų pasistengti įteikti per kelias dienas, tačiau jei dokumentas neįteikiamas praėjus vienam mėnesiui, gaunančioji agentūra įpareigojama apie tai pranešti perduodančiajai agentūrai. Remiantis reglamento 7 straipsnio 2 dalies a) punktu gaunančioji agentūra turi informuoti perduodančiąją agentūrą, išsiųsdama jai I priede pateiktos tipinės formos pažymėjimą. Tačiau net ir pasibaigus šiam laikotarpiui prašymas neturės būti gražinamas perduodančiajai agentūrai, jeigu aišku, kad dokumentai gali būti įteikti per pagrįstą laikotarpį.

Tuomet, kai dokumento nepavyks įteikti per mėnesį, pvz., kai atsakovas atostogauja arba yra išvykęs, gaunančioji agentūra ir toliau turėtų imtis visų būtinų veiksmų, kad jį įteiktų, išskyrus atvejus, kai perduodančioji agentūra nurodys kitaip, kai įteikimas galės būti įmanomas per pagrįstą laikotarpį. Perduodančioji agentūra gali nurodyti konkretų terminą (datą), po kurio dokumentų įteikimas nebereikalingas.

Atsisakymas priimti dokumentą, įteikimo data (8, 9 straipsniai)

Reglamente įvestos naujos taisyklės dėl termino taikomo dokumentų priėmimo atsisakymui, ir dėl teisinių atsisakymo priimti dokumentą pasekmių. Bendra taisyklė yra ta, kad adresatas turi būti informuojamas apie savo teisę atsisakyti priimti dokumentą. Gaunančioji agentūra (Lietuvoje – miestų ir rajonų apylinkių teismai), naudodama tipinę reglamento II priede pateiktą formą, turėtų informuoti adresatą, kad jis gali atsisakyti priimti įteikiamą dokumentą arba gražinti dokumentą gaunančiajai agentūrai. Tai adresatas (dokumentų gavėjas) gali padaryti per vieną savaitę nuo dokumentų įteikimo. Tokia teisė adresatui suteikiama, jeigu įteiktinas dokumentas nėra parengtas viena iš 8 straipsnio 1 dalyje nurodytų kalbų, arba nėra pridėtas jo vertimas į bet kurią iš šių kalbų, t.y., **a)** kalba, kurią supranta adresatas arba **b)** valstybės narės, į kurią kreipiamasi, oficialia kalba, ar viena iš oficialių įteikimo vietos kalbų. Ši nuostata taikoma ir vėliau, kai dokumentas teikiamas adresatui kartą jau atsisakius jį priimti. Šios atsisakymo nuostatos turėtų būti taikomos ir tais atvejais, kai dokumentą įteikinėja diplomatinių ir konsulinių įstaigų įgaliotiniai arba pašto darbuotojai arba kai jis įteikiamas tiesiogiai.

Siekiant teisinio tikrumo, reglamente numatyta norma, susijusi su teisinėmis, pagrįsto atsisakymo priimti dokumentą, pasekmėmis. Adresatui atsisakius priimti dokumentą, dokumento įteikimo procedūrą galima ištaisyti, adresatui įteikiant dokumentą su pridėtu vertimu į 8 straipsnio 1 dalyje nurodytą kalbą.

Dėl valstybių narių nacionalinės procesinės teisės normų skirtumų pagrindinė dokumentų įteikimo data skiriasi. Atsižvelgiant į tai, šiame reglamente nustatyta sistema, pagal kurią dokumentų įteikimo data nustatoma pagal valstybės narės, į kurią kreipiamasi teisę. Tam, kad veiksmingai būtų apsaugotos ir pareiškėjo, ir adresato teisės, dokumentų įteikimo data šiuo atveju

turėtų būti data, kurią dokumentas su pridėtu vertimu įteikiamas pagal valstybės narės, į kurią kreipiamasi, teisę. Tačiau kai pagal valstybės narės teisę dokumentas turi būti įteiktas per tam tikrą laikotarpį, kad būtų atsižvelgta į pareiškėjo teises, data, į kurią atsižvelgiama pareiškėjo atveju, turi būti pirminio dokumento įteikimo data. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad valstybėms, kuriose taikoma dvigubos datos sistema (tokių valstybių yra tik keletas), nuostatos dėl dokumentų įteikimo datos yra ypatingos svarbos. Valstybės narės turi pranešti Europos Komisijai, jei pagal jų teisę dokumentas turi būti įteiktas per tam tikrą laikotarpį, kaip nurodyta 8 straipsnio 3 dalyje ir 9 straipsnio 2 dalyje. Pateikta informacija skelbiama Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje bei Europos teismo tinklo civilinėse ir komercinėse bylose rėmuose sukurtoje informacinėje sistemoje (žr. internetinį adresą pateikiamą toliau).

Dokumentų įteikimo išlaidos (11 straipsnis)

Sistemos, kurias valstybės narės taiko dokumentų įteikimui skiriasi. Daugelyje valstybių narių dokumentų įteikimu užsiima teismai, kuriems faktiškai dažnai dokumentai įteikiami paštu, ir neimamas joks mokestis arba jis būna nedidelis. Kitose valstybėse, kuriose dokumentus įteikia tokios laisvosios profesijos, kaip antstolių, atstovai, mokestis imamas. Šį reglamentą siekta pritaikyti įvairiomis dokumentų įteikimo sistemoms. Stengiantis palengvinti kreipimąsi į teismą, reglamento 11 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad išlaidos, patiriamos dėl paslaugų, kurias teismo pareigūnas arba kitas kompetentingas asmuo suteikė pagal valstybės narės, į kurią kreipiamasi, teisę, turi atitikti vienkartinį fiksuotą mokestį, kurį ta valstybė narė iš anksto nustato, atsižvelgdama į proporcingumo ir diskriminaciją draudžiančius principus. Valstybės narės privalo informuoti Komisiją apie tokius fiksuotus mokesčius. Be to, valstybės narės gali nustatyti skirtingus mokesčius už skirtingus įteikimo būdus. Lietuvoje kol kas toks mokestis neimamas.

Dokumentų įteikimas paštu (14 straipsnis)

Kitas ne mažiau reikšmingas reglamento taikymo palengvinimas įvedamas vieningos pašto paslaugų normos nustatymu visoms valstybėms narėms. Kiekviena valstybė narė teisinius dokumentus kitoje valstybėje narėje gyvenantiems asmenims gali įteikti tiesiogiai paštu: *registruotu laišku su gavimo patvirtinimu arba lygiaverčiu būdu*. Šiuo reikalavimu pakankamai garantuojama, kad adresatas gavo dokumentą, ir kad tam pakanka įrodymų. Atkreipiame dėmesį, kad siunčiant dokumentus adresatui paštu, turi būti laikomasi tos pačios taisyklės dėl adresato informavimo atsakyti priimti įteikiamą dokumentą (taip pat ir dėl kalbos), kaip ir siunčiant dokumentus per gaunančiąją agentūrą (8 straipsnis). Šiuo būdu įteikti dokumentus kitoje valstybėje narėje teismai gali tada, kai byloje nėra būtina gauti patvirtinimo apie dokumentų įteikimą.

Europos Parlamento ir Tarybos Reglamente Nr. 1393/2007 pakeisti reikalavimai dėl vadovo parengimo bei informacijos skelbimo Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje. Europos Komisija įpareigota šiame leidinyje paskelbti tik tam tikrą valstybių narių pateiktą informaciją (23 straipsnis 1 dalis). Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje nebus skelbiami agentūrų ir centrinių institucijų adresai ir kiti kontaktiniai duomenys bei geografinės sritys, kurios priklauso jų kompetencijai.

Europos Komisijai pavesta sudaryti ir reguliariai atnaujinti vadovą, kuriame būtų pateikiama reglamento 23 straipsnio 1 dalyje nurodyta informacija dėl paskirtų agentūrų, centrinių institucijų, priimtinių kalbų, fiksuoto mokesčio dydžio ir kt. Nuolat atnaujinama vadovo elektroninė forma bus pasiekiami Europos teismo tinklo civilinėse ir komercinėse bylose. Atkreipiame taip pat dėmesį į tai, kad atsižvelgiant į aukščiau minėtus tam tikrus reglamentu įvedamus pakeitimus, atnaujintos ir reglamento prieduose pateiktos tipinės formos, kurias turės užpildyti kompetentingos gaunančios ir perduodančios agentūros.

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija taip pat primena, kad visą informaciją apie kitų Europos Sąjungos valstybių narių padarytus pareiškimus dėl reglamentų teisinio bendradarbiavimo civilinėse ir komercinėse bylose srityje įgyvendinimo galima rasti Europos teismo tinklo civilinėse ir komercinėse bylose (*European Judicial Network in civil and commercial matters*) rėmuose sukurtoje informacinėje sistemoje Europos teisminiame atlase civilinėse bylose (*European Judicial Atlas in civil matters*). Atnaujinta valstybių narių informacija apie Europos Parlamento ir Tarybos Reglamento Nr. 1393/2007 taikymą, valstybių narių pranešimai bei kompetentingų institucijų vadovas šiuo metu skelbiami internetiniu adresu:

http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/ds_docs_lt.htm?countrySession=1&

Nuorodos į naudingus Europos Sąjungos informacinius puslapius dėl teisinio bendradarbiavimo ir teisinės pagalbos taip pat bus skelbiamos Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos interneto puslapyje.

Už Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos kaip centrinės institucijos teisinio bendradarbiavimo ir teisinės pagalbos civilinėse bylose (o taip pat ir baudžiamosiose) funkcijų vykdymą yra atsakingas Tarptautinės teisės departamentas, į kurį teismai gali kreiptis iškilus klausimams (departamento direktorė – Aušra Bernotienė, tel.: (8 5) 2662939, el. paštas: a.bernotiene@tm.lt; direktoriaus pavaduotojas – Darius Žilys, tel.: (8 5) 2662937, el. paštas: d.zilys@tm.lt). Teisinių bendradarbiavimą civilinėse ir komercinėse bylose kuruoja Tarptautinės teisės departamento Teisinio bendradarbiavimo skyrius:

- skyriaus vedėja Andrada Bavėjan, tel.: (8 5) 2662940, el.paštas: a.bavejan@tm.lt;
- vyresnioji specialistė Indrė Kairelytė, tel.: (8 5) 2662937, el.paštas: i.kairelyte@tm.lt;
- vyresnioji specialistė Gintarė Janikūnaitė, tel. (8 5) 2662888 , el.paštas: g.janikunaite@tm.lt;
- vyresnioji specialistė Toma Milieškaitė, tel.: (8 5) 2662917, el.paštas: t.milieskaite@tm.lt;
- vyriausioji specialistė Lina Žagunytė, tel. (8 5) 2662918, el.paštas: l.zagunyte@tm.lt;

Tarptautinės teisės departamento fakso Nr.: (8 5) 2662854.

Pagarbiai

Teisingumo ministerijos valstybės sekretorius

Paulius Griciūnas